
1

Jak jsme překvapili paní učitelku

Sešli jsme se u Čendy a vyprávěli si, co každý z nás zažil o prázdninách. Mirek, Čenda, Aleš a já. „Tak zejtra jdeme zase do školy,“ řekl Mirek, „měli bysme dát paní učitelce nějaké překvapení.“

Naše paní učitelka je moc hodná, a když nám loni dávala vysvědčení, prohlásila, že se musíme tenhle rok víc učit a že to s námi myslí dobře.

„Mohli bysme jí dát kytku,“ navrhl Aleš.

Aleše vždycky něco napadne, ale většinou ten jeho nápad za moc nestojí. „Kytku,“ usklíbl se Čenda, „tu přinesou všechny holky, a taky Bohoušek.“ Bohoušek sedí vždycky v první lavici, má samé jedničky a vždycky po třídní schůzce se o něm moc mluví, hlavně doma, protože si z něho máme brát příklad. Takže Bohouška nikdo z nás nesnáší.

„Přece nedáme paní učitelce kytku,“ povídám, „přece jí nedáme to samý, co Bohoušek.“

„Tak si vymyslete něco chytřejšího,“ naštvál se Aleš.

Většinou dostane nějaký dobrý nápad Mirek nebo taky já, ale teď se ozval Čenda.

„Poslyšte,“ řekl tajemně, „co kdybysme dali paní učitelce Tygra?“

„Čenda se zbláznil,“ řekl Aleš a zatukal si na čelo. „Kde chceš sebrat tygra?“

„Mám ho vedle v pokoji,“ prohlásil Čenda.

„To je ale hloupej vtíp,“ řekl Mirek.

„Totiž,“ vysvětlil nám Čenda, „mám vedle štěně a jmenuje se Tygr. Dostal jsem ho od dědečka a táta mi vyhrožuje, že ho vyhodí na ulici. Tak bysme ho mohli dát paní učitelce.“

„To by šlo,“ povídám, „tak nám ho ukaž.“

Čenda otevřel dveře do vedlejšího pokoje a z nich vyběhlo štěně.

„Takový mrňavý štěně,“ usklíbl se Aleš, „kdyby to byl alespoň vlčák.“

„Co by paní učitelka dělala s vlčákem, ty chytřej,“ zatukal si na čelo Mirek, „tohle je náhodou dobrej nápad, Čendo.“

Čenda se zatvářil pyšně a nakonec souhlasil i Aleš. Dáme paní učitelce k novému školnímu roku Tygra.

Ráno jsme přišli do školy úplně první. Mirek s Alešem bydlí blízko sebe, tak šli spolu a po cestě jsem je dohonal já. Před školou jsme počkali na Čendu.

„Neseš?“ křičeli jsme na něj, když se objevil.
„Mám ho v aktovce,“ zašeptal Čenda, a tak jsme šli do školy a tvářili se jako spiklenci.
„Dobrý den!“ pozdravili jsme školníka, pana Vinše, a Čenda, který je z nás nejmenší, se schovával za Mirkem.
„Jdete nějak brzy,“ usmál se na nás pan Vinš.
„Proč ses schovával?“ zeptal se Mirek Čendy.
„Co kdyby Tygr začal štěkat,“ vysvětloval Čenda.
„Už štěká?“ zeptal se se zájmem Aleš.
„Počkejte, předvedu vám to ve třídě,“ slíbil Čenda.
Stoupli jsme si kolem poslední lavice. Čenda na ni postavil tašku a vyndal z ní Tygra. „Zaštěkej!“ Tygr ale nic, jen mhouřil oči.
„Copak ti rozumíš?“ ušklíbl se Aleš. „To musíš takhle: Haf! Haf!“
Štěně se zavrtělo, udiveně koukalo na Aleše a legračně zakňučelo.
„Vůbec neštěká,“ prohlásil Mirek.
„Štěká!“ tvrdil Čenda.
„Nehádejte se,“ povídám, „strč, Čendo, Tygra zase do aktovky.“
„Přece nemůže zůstat v aktovce,“ řekl Čenda, „udusil by se, dáme ho paní učitelce radši hned před vyučováním.“
„Co by s ním paní učitelka dělala?“ řekl Aleš. „Musíme jí ho dát až po škole.“
„Mám nápad,“ řekl Mirek, „schováme Tygra zatím do skříně. A řekneme o něm paní učitelce až před celou třídou jako o velkém překvapení.“
Mirek má vždycky nějaký nápad. Tak jsme vzali Tygra a strčili ho do skříně, do které se dávají výkresy a sešity.
Škola nám začala moc hezky. Všichni jsme seděli na místech, a než do-drnčel zvonek, přišla paní učitelka. Všechny nás přivítala a řekla, že doufá, že jsme o prázdninách načerpali mnoho sil a že se tedy budeme v novém roce pilně učit. Potom řekla, že dneska se ještě učit nebudeme a že si můžeme vyprávět, co jsme zažili zajímavého o prázdninách.
„Tak kdopak začne?“
První se přihlásil samozřejmě Bohoušek. Paní učitelka se na něj usmála a řekla, že je velice zvědavá, co Bohoušek o prázdninách zažil. Bohoušek nejdřív zrudnul a potom začal koktat, protože vždycky chce ze sebe vysypat všechno najednou a má zlost, že to nejde.
„Byli jsme s tatínkem a maminkou o prázdninách v Chorvatsku, koupali jsme se v moři a večer jsme chodili na návštěvu k tatínkovu známému,

který měl velkého bílého psa, a s tím psem jsem se spřátelil," chrllil ze sebe Bohoušek a najednou přestal.

„To je všechno?“ zeptala se laskavě paní učitelka a celá třída se začala smát.

Bohoušek zase zrudnul a potom řekl, jako kdyby mu bylo do breku:

„Ale byl to strašlivě zlý pes a na každého dělal vrrr, jen na mě ne!“

„Haf! Haf!“ ozvalo se ze skříně, jak Bohoušek zavrčel.

„Tak vidíš, že Tygr umí štěkat,“ pošeptal mi vítězoslavně Čenda.

„Ten pes dělal vrrr!“ koktal zmateně Bohoušek.

„Haf! Haf!“ ozvalo se znovu ze skříně.

„My ti věříme,“ řekla laskavě paní učitelka, „tak už přestaň štěkat.“

„Haf! Haf!“

Tygrovi se zřejmě štěkání ve skříní začalo líbit.

„Tak už dost, Bohoušku,“ řekla paní učitelka, „jsme ve škole a každá zábava má své meze.“

„Haf! Haf!“

Paní učitelka zbledla a bouchla ukazovátkem do stolu.

„Ticho!“

„To prosím já ne,“ koktal rudý Bohoušek, „to skřín!“

„Skřín?“ zeptala se paní učitelka nedůvěřivě.

„A co je v té skříní?“

„Překvapení, paní učitelko,“ vyskočil v lavici Čenda a radostně oznamoval: „Ve skříní je Tygr!“

Bohoušek zděšením vypískl a hnal se ke dveřím. Za ním běžely a pištěly holky, co seděly blízko skříně.

„Žádnou paniku!“ křičela paní učitelka a mávala ukazovátkem. „Okamžitě se všichni vraťte na svá místa.“

Mirek honem otevřel skřín a vyndal z ní štěně.

„Je to štěně a jmenuje se Tygr, paní učitelko.“

Všichni se zase vrátili na svá místa, i vyděšený Bohoušek, a paní učitelka si otřela kapesníkem čelo.

„Koho napadlo tohle uličnictví?“

Než jsme stačili paní učitelce všechno vysvětlit, někdo zaklepal na dveře. Pan ředitel. Čenda honem schoval Tygra zpátky do aktovky.

„Copak se to tu děje? Copak je to tu za křik?“

„Pane řediteli, představte si,“ stěžovala si paní učitelka, „ti uličníci schovali do skříně Tygra!“

„Tygra?“ zamrkal překvapeně pan ředitel. „Nejste trochu unavená, drahá kolegyně?“

„Ano, Tygra,“ řekla paní učitelka, „on se tak jmenuje, pane řediteli.“

„Jistě, tygra,“ pokýval hlavou pan ředitel a tvářil se velice smutně. „Naprosťo vás chápu, drahá kolegyně. Měla byste si jít radši lehnout, jistě vám není dobře. To horko, to horko.“

Paní učitelka se rozplakala, vyběhla na chodbu a pan ředitel nás všechny pustil domů.

„Ach jo,“ řekl Čenda, „a maléry už zase začínají.“

2

Tvrdé Y

První dny ve škole jsou vždycky zrádné. Venku je ještě hezky a člověk si může myslet, že pokračují prázdniny. Holky a kluci jsou opálení a člověk si může myslet, že opalování je ta nejdůležitější věc na světě. Hned po prázdninách. Protože na ně se vlastně připravujeme celý rok. To všechno si člověk může myslet. Ale špatně, jak nám vždycky vysvětlí paní učitelka. Protože rok má dvanáct měsíců a prázdniny jen dva. Paní učitelka nám všechno na světě dokáže vysvětlit.

„Deset měsíců a dva měsíce, to je poměr pět ku jedné,“ usmála se paní učitelka a vyvolala Čendu.

„Když dá třeba ve fotbalu Sparta pět branek a Slávie jen jednu, tak kdo vyhraje?“

„Sparta,“ připustil neochotně Čenda.

„Nesmysl,“ pošeptal mi Mírek, „je naprosto vyloučený, aby Sparta mohla dát pět fláků.“

Paní učitelka má uši tenké jako netopýr.

„Vstaň, Mirku. Cos to říkal? Řekni to pěkně nahlas pro celou třídu!“

Mírek se začervenal. „Jen jsem říkal...“

„Pěkně nahlas!“ poručila paní učitelka.

„...sem říkal, že se mi zdá nepravděpodobné, že by Sparta mohla dát pět gólů.“

„Ach tak,“ usmála se opět paní učitelka a zdvihla ukazovátko, abychom

přestali šumět. „O fotbalové výsledky se přít nehodlám. Ostatně, byl to jen příklad. Jenže tys neřekl góly, tys řekl jiné slovo.“

Mirek mlčel.

„Fláky,“ řekla s odporem paní učitelka, „tys užil, myslím, tohoto slova. Ano,“ řekla naše paní učitelka, která má netopýří uši, „řekl jsi fláky.“

Někdo se zasmál. Někdo, pochopitelně Bohoušek. Protože holky fotbalu nerozumějí.

„Tady nic k smíchu není,“ řekla přísně paní učitelka, „všude tam, kde špatně používáme mateřský jazyk, přestává legrace.“

„Ano!“ zvolal Bohoušek, aby honem smazal, že se smál, když si to paní učitelka nepřála.

„Pozdě bycha honit,“ řekla a kdoví, jestli tím myslela Bohouška nebo Mirka, který ještě pořád stál a zíral do lavice. „Ty si, Čendo, můžeš sednout.“

Čenda si sedl, a jak si sedal, omluvně pokrčil rameny k Mirkovi.

„Flák,“ pravila s odporem paní učitelka. „Ať se přihlásí každý, koho to slovo tahá za uši.“

Nepřihlásil se nikdo, kupodivu ani Bohoušek, ačkoliv paní učitelka si jistě moc přála, aby se někdo přihlásil. Jenže Bohoušek, alespoň tak jsem si to vysvětloval, si nejspíš nebyl stoprocentně jistý, co a jak by ho mělo tahat za uši.

„Flák,“ vyzvíдалa zachmuřeně paní učitelka, „nic to nikomu neříká?“

Přihlásila se Palhounová. „Flek, prosím, to je podobné slovo.“

„Šunknfleky!“ zvolal radostně a bez přihlášení Aleš a vzápětí mocně zčervenal, jelikož mu došlo, že shazuje Mirka.

„Šunknfleky?“ řekla suše a s odporem paní učitelka. „To je stejně ošklivé slovo.“

Nastalo hrobové ticho.

„Je to smutné, moc smutné,“ vzala si konečně slovo paní učitelka, „opět jste po prázdninách zvlčili. A přitom je tu ten poměr pět ku jedné,“ zamumlala.

„Čendo!“

Čenda vstal.

„A ty, Mirku, si můžeš sednout.“

Mirek se sedl.

„Co je víc, pět nebo jedna?“

„Pět,“ řekl Čenda.

„Tak to vidíte,“ pokývala vážně hlavou paní učitelka, „sami to uznáte, ale zdá se mi, že to nejste s to plně pochopit. Deset měsíců je škola a dva měsíce jsou prázdniny. A tedy škola nemůže být v žádném případě na to, abyste se chystali na prázdniny, ale naopak, prázdniny jsou na to, abyste se těšili na školu. Je to tak správně?“

„Správně,“ zahučela smutně celá třída, kromě Bohouška, který zahučel radostně.

„Flák není spisovné slovo,“ řekla zamyšleně paní učitelka, „a šunknfleky jakbysmet. A víte vůbec, co to znamená jakbysmet?“

„Rovněž,“ přihlásila se Teckertová.

„Sláva,“ oddechla si paní učitelka, „ulevilo se mi. Je vidět, že ne všichni jste přes ty prázdniny zvlčili. Tak si dáme diktát.“

Už jsem to říkal. Hned na začátku. První dny ve škole jsou vždycky zrádné. Bavíme se jakoby nic o prázdninách, o šunknflekách, a bác ho! – diktát!

„Otevřete si sešity.“

„To bude na tvrdý y,“ zamumlal nespokojeně Aleš, „já to tuším, vždycky když paní učitelka mluví záhadně, tak pak dá diktát na *i* a *y*.“

Aleš se strefil. Někdy paní učitelka skutečně mluví záhadně.

A ačkoliv bysme se jí rádi zavděčili, tak nevíme, jak to udělat, a pak, většinou když už něco vymyslíme, je pozdě, protože vzápětí si na nás paní učitelka vymyslí něco docela jiného.

„A zrovna *i* a *y*,“ hořekoval Aleš, „to to pěkně začíná.“

Aleš totiž nesnáší diktáty na vyňatá slova. Já příkladně dělám chyby hlavně v čárkách, ale Aleš zase v *i* a *y*. Kolikrát jsem mu to vysvětloval.

„Hele,“ říkal jsem, „životný a neživotný, chápeš, Aleši?“

Aleš vždycky tvrdil, když jsme se spolu učili, že chápe, ale pak se ukázalo, že za životný chápe všechno, co má rád a co je mu blízký. Že stromy zežloutly, to dokázal vždycky napsat správně.

Šunknfleky vystydly, to už Aleš viděl složitěji a nechal je někdy stydnout s měkkým *i*.

Marně jsem zuřil a nechápal. „Šunknfleky vystydly,“ volal jsem, „tvrdý y! Nejsou k jídlu, jsou dávno vystydly! Chápeš to, člověče?“

Aleš gumoval *i* a nesměle namítal: „Ale *i* vystydly šunknfleky jsou dobrý. Chutný. A jako živý,“ poulil oči, „zkus si dát někdy šunknfleky studený.“

To se mi pak těžko vysvětloval rozdíl mezi životným a neživotným rodem.

„Je to první diktát v tomto školním roce,“ řekla sladce paní učitelka, „já

doufám, že si dáte záležet. Bude to totiž nejen první diktát, ale také vaše první známka z mateřského jazyka.“

„Ajajaj,“ zaúpěl Aleš.

„Tuším,“ řekla paní učitelka stále sladce, „že přes prázdniny jste se mnozí spisovnému jazyku oddálili. Pro ty bude dnešní diktát, a posléze pak zítřejší první známka, alespoň dobrou pobídkou.“ Paní učitelka se nadechla:

„Teckertová, pověz třídě, co to znamená nešť!“

„Nevadí,“ řekla po chvíli bez váhání Teckertová, která už předtím uhodla rovněž čili jakbysmet.

„Správně,“ zaradovala se paní učitelka.

Paní učitelka se znovu nadechla: „První věta – O prázdninách jsme se brouzdali v lesích a vili si jako víly sem tam vínky do vlasů...“

„Panebože,“ zaúpěl tiše Aleš.

„...a lýkem jsme vážali léčivé rostliny, ku kterým jsme pak, po návratu z výletu, voněli ve zdviži.“

Diktát nemilosrdně pokračoval. Vedle mě se snažil Čenda, přede mnou Mírek s Alešem. Mírek i Čenda soustředěně strásali písmenka na papír, Aleš se zoufale vrtěl a střídavě mrkl k Mirkovi. Mirkovi to došlo a solidárně přistrčil sešit blíž k Alešovi. Jenže paní učitelka si to špatně vyložila.

„No ovšem, já vím,“ usmála se vševědoucně, „diktát je to nudný, fláky při něm nepadají, ale to, Mirku, ještě neznamená, že budeš opisovat!“

„Já...“ zakoktal Mírek.

„Amcha chybí,“ rozhlédla se paní učitelka bystře po třídě, „přesedneš si do druhé lavice.“

Rozesadila kluky a já viděl, jak na Alešově čele vystupují krůpěje potu.

„Mrkej doleva,“ nastrčil jsem mu svůj sešit.

„Boříku, ty bys taky chtěl opisovat?“ zaradovala se paní učitelka. „Tak víš co? Tak to tedy ne, přesedni si k Palhounové.“

Musel jsem si přesednout do čtvrtý lavice u okna.

„To jste toho za prázdniny museli dost zapomenout,“ radovala se paní učitelka a střídavě zapichovala oči do mě a do Mirka, „vy jste přece špatné dikáty nemívali!“

To byla pravda. Já a Mírek jsme špatné dikáty nemívali. Ale pravda taky byla, že špatné dikáty míval Aleš a taky Čenda.

„Z polí jsme slyšeli licoměrného sýčka,“ diktovala paní učitelka, „liboval si v sotva slyšitelných, ale líbezných výkřicích.“